

Årsplan
Progresjonsplan
Kalender
2021 – 2022

[Dato]

Innholdsfortegnelse

Barnehagens verdigrunnlag.....	3
Våre satsningsområder.....	3
Rammeplanen.....	3
Barnehageloven.....	5
Sandbakken barnehage.....	5
Danning gjennom omsorg, lek og læring.....	6
Barn og barndom, humor, latter og glede.....	8
Barns medvirkning.....	9
Mål.....	10
Mobbelov.....	11
Fagområder.....	12
Progresjonsplan.....	20
Planlegging, dokumentasjon og vurdering.....	33
Samarbeid.....	34
Tradisjoner og høytider.....	35
Dagsrytme.....	36
Måltider.....	37
Renhold.....	37
Bærekraftig utvikling.....	37
Sikkerhet og brannvern.....	38
Solvenn.....	38
Barn i andre land.....	38
Ordensbarn.....	38
Bursdager.....	39
Turer.....	39
Samlingsstund.....	39
Planlegging og feriestengning.....	40
Kalender 2020.....	40
Kalender 2021.....	43
Styringsdokumenter.....	48

Velkommen til Sandbakken barnehage

Årsplanen vår har som mål å være et arbeidsverktøy for ansatte, og gi informasjon om hvordan vi jobber og våre verdier. Årsplanen er derfor utarbeidet med utgangspunkt i Rammeplan for barnehager (2017), Barnehageloven og våre verdier.

Barnehagens verdigrunnlag

Barnehagens verdigrunnlag praktiseres og formidles i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Barndommen har en egenverdi, og vi ønsker en helhetlig tilnærming til barns utvikling. Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal støtte og ta hensyn til det enkelte barn, samtidig som hensynet til fellesskapet ivaretas. Barnehagen skal sikre barn under opplæringspliktig alder et oppvekstmiljø som både gir utfordringer som er tilpasset barnets alder og funksjonsnivå, og trygghet mot fysiske og psykiske skadevirkninger. Barnehagen skal styrke barns muligheter for læring og aktiv deltakelse i et fellesskap med jevnaldrende. Barnehagen skal ha de fysiske, sosiale og kulturelle kvaliteter som til enhver tid er i samsvar med eksisterende kunnskap og innsikt om barndom og barns behov. Barnehagen skal ha en helsefremmende og en forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnehagen har en samfunnsoppgave i tidlig forebygging av diskriminering og mobbing. Barnehagen skal støtte barn ut fra deres egne kulturelle og individuelle forutsetninger.

I barnehageloven § 1 fastlås det at barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Våre satsningsområder

Våre satsningsområder for året 2021 – 2022 er livsmestring og helse og psykososialt miljø i barnehagen.

- Livsmestring og helse er et stort samlebegrep vi jobber med i barnehagen. Gjennom arbeid med dette, ønsker vi at barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes. Vi skal sørge for at barna opplever trivsel, livsglede og mestring. Barnehagen skal være en trygg og utfordrende plass, hvor barna skal støttes i å oppleve mestring, møte motgang, og håndtere ulike typer utfordringer. Barna skal oppleve å utvikle seg i samspill med andre, fungere i gruppe og utvikle seg som individ.
- Psykososialt miljø i barnehagen er noe vi jobber kontinuerlig med for å skape en trygg og god barnehagehverdag for alle barna. Vi jobber med å avdekke og stoppe krenkende adferd og utestenging. Ved å jobbe aktivt med dette, ønsker vi å oppnå gode relasjoner og vennskap mellom barna.

Rammeplanen

Alle barnehager skal bygge på verdigrunnlaget som er fastsatt i rammeplanen, barnehageloven og FNs konvensjon (1989) om barns rettigheter. Rammeplanen er et styringsverktøy for barnehagens pedagogiske virksomhet. Rammeplanen gir også informasjon til foreldre om hvordan barnehagen jobber.

Rammeplan for barnehager (2017) sier at barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger. Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering. (§ 1 lov om barnehager, 1. august 2010, og Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2017).

Rammeplan for barnehager (2017) har i utgangspunktet et helhetssyn på barn. Det betyr at barns utvikling ses som et dynamisk og tett sammenvevd samspill mellom deres fysiske og mentale forutsetninger og miljøet de vokser opp i. Barn er sosiale aktører som selv bidrar til

egen og andres læring. Samspill med andre mennesker er avgjørende for barns utvikling og læring. Barndommen er en livsfase med egenverdi i likhet med alle andre faser i menneskets livsløp. Et av barndommens særpreg er samspill i lek, der initiativ, fantasi og engasjement vil kunne finne sted. I nære samspill med omgivelsene er barn aktive på alle områder.

Rammeplanen gir barn rett til medvirkning i barnehagen.

Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Barnehagen skal bidra til å gi barna troa på seg selv og andre. Barns aktivitet, engasjement og deltakelse i barnehagens fellesskap gir barn kunnskap om seg selv i forhold til andre. Ved å bli kjent med det som er forskjellig, blir barnet bevisst seg selv og sin personlighet. Å respektere forskjellighet er en del av barnehagens verdigrunnlag.

Les mer om FNs barnekonvensjon på: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30/KAPITTEL_8#KAPITTEL_8

Les mer om Rammeplanen på: <https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2017-04-24-487>

Barnehageloven

Barnehagen er underlagt lov om barnehager. Barnehageloven er de juridiske rettsreglene som barnehagene i Norge styres etter. Den slår fast bestemmelser om barnehagens innhold og oppgaver.

Les mer om Barnehageloven på: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>

Om Sandbakken barnehage

Sandbakken barnehage er en privat barnehage som ble startet opp 1. november 1985.

Barnehageåret 2020 har vi 14 barn og 5 medarbeidere. Vi har inntil 15 plasser fra 1 år, og tilbyr både heltid- og deltidsplasser. I året 2021 er vi 13 barn og 5 medarbeidere.

Vårt syn på barnehage, barn og barndom er viktig for vårt arbeid i barnehagen. Vi ser på barndommen som en livsfase med egenverdi. Barndom er vekst ut fra egne forutsetninger. Barndom kan ikke forseres, den kan ikke tas igjen, den skal få ta sin tid. Barnehagen må være en del av den gode barndommen. Barnehagen må verne om barnas frie rom, og barnehagen er barnas arena.

Barns rett til medvirkning er lovfestet. Barna har rett til å medvirke i sin egen barnehagehverdag. Dette legger vi stor vekt på i Sandbakken barnehage.

DANNING GJENNOM OMSORG, LEK OG LÆRING

Omsorg

Barn har rett til omsorg og nærhet. For barnehagen er det en primæroppgave å gi omsorg og nærhet og sørge for at barna ut fra alder og individuelle forutsetninger blir møtt med lydhørhet, innlevelse og vilje til samspill. Barnehagen skal gi rom for barns utøvelse av

empati og omsorg i hverdagen. Omsorg skal prege alle situasjoner i en barnehagehverdag, når barn leker, lærer, ved måltider, ved stell og ved påkledning. Omsorg er en viktig forutsetning for barns utvikling, læring og danning. **Vi se og møte hvert enkelt barn.** Barnehagens personale har en yrkesetisk forpliktelse til å handle omsorgsfullt overfor alle barn i barnehagen. Omsorgsforpliktelsen stiller krav til personalet om oppmerksomhet og åpenhet overfor det unike hos hvert enkelt barn og det unike i situasjonen og i gruppa. Dette krever et ansvarsbevisst personale som er nærværende og engasjert i det enkelte barns trivsel og utvikling. God omsorg styrker barns forutsetninger for å utvikle tillit til seg selv og andre, skape gode relasjoner og til gradvis å ta større ansvar for seg selv og fellesskapet. Omsorg er nært knyttet til danning, helse og trygghet. Omsorg handler også om barns omsorg for hverandre. Å gi barn mulighet til å gi hverandre og ta imot omsorg, er grunnlaget for utvikling av sosial kompetanse og er viktig bidrag i et livslangt læringsperspektiv.

Lek

Barn kan uttrykke seg på mange måter i lek, og leken har en selvskreven og viktig plass i barnehagen. Barnehagen skal bidra til den gode barndommen ved å gi alle barn muligheter for lek. Leken har betydning for barns trivsel og som en grunnleggende livs – og læringsform. I barnehagen skal barna få oppleve lek både som egenverdi og som grunnlag for læring og allsidig utvikling. Leken skal ha en framtrædende plass i barns liv i barnehagen. Leken er et allment menneskelig fenomen der barn har høy kompetanse og engasjement. Barnas deltagelse i lek, er grunnleggende for barnas trivsel, og er svært viktig for gode opplevelser, samhandling, utprøvelse og bearbeiding av barnas egne erfaringer.

Vi skal gjennom leken tilrettelegge for at barna utvikler seg fysisk, sosialt, emosjonelt og intellektuelt. Derfor skal vi voksne sørge for å gi tid og rom for lek, og fremme et inkluderende lekemiljø der alle barn kan delta. Vi skal aktivt bidra for at alle barn kommer inn i leken, og bidra til gode vennskap og styrket selvfølelse. Vi må organisere rom og sørge for lekemateriell som skaper gode leker.

Læring

Barna lærer gjennom alle erfaringene de erfarer i barnehagen. Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, vitebegjær og lærelyst og bidra til et godt grunnlag for livslang læring. Læring foregår i det daglige samspillet med andre mennesker og med miljøet, og er nært sammenvevd

med omsorg, lek og danning. Tidlige erfaringer med jevnaldrende har stor betydning for barns samspillsferdigheter og gjør barnehagen til en viktig arena for sosial utvikling, læring og etablering av vennskap. Sosial kompetanse handler om å kunne samhandle positivt med andre i ulike situasjoner. Denne kompetansen uttrykkes og tilegnes av barn i samspill med hverandre og med voksne. Den gjenspeiles i barns evne til å ta initiativ og til å opprettholde vennskap.

Barnehagen skal være retningsgivende for den brede kompetansen det enkelte barn senere skal videreutvikle i opplæringen. Samtidig skal barnet selv ha mulighet for å søke erfaringer og opplevelser alene og i samspill med andre. Gjennom utforskning og samtaler skaffer barnet seg kunnskap og innsikt på mange områder. Vi voksne skal bidra til et grunnlag som sørger for et aktivt og utviklende læringsmiljø. Vi skal sørge for at alle barn får varierte erfaringer, utfordringer og mestringsopplevelser i barnehagen.

Danning

I barnehagen er gjensidige samhandlingsprosesser med barn og voksne i lek og læring, og hensynet til hverandre forutsetninger for barnets danning. Danning er en livslang prosess som blant annet handler om å utvikle evne til å reflektere over egne handlinger og væremåte.

Danning skjer i samspill med omgivelsene og med andre og er en forutsetning for meningsdanning, kritikk og demokrati. Danning i barnehagen skal forankres i verdiene i formålet. Gjennom gode dannelsprosesser settes barnet i stand til å håndtere livet ved at de utvikler evnen til å forholde seg prøvende og nysgjerrige til omverdenen og til å se seg selv som et verdifullt medlem av et større fellesskap. Danning er mer enn utvikling, mer enn læring, mer enn omsorg, mer enn oppdragelse og mer enn sosialisering. Samtidig rommer danning alt dette. Barn må få utfordringer, muligheter til å utvikle kunnskaper og ferdigheter og støtte for å handle omsorgsfullt og gjøre etiske valg. Gjennom danning legges grunnlaget for barnets allsidige utvikling.

Vi voksne skal tilrettelegge for barns perspektiver og handlinger gjennom å invitere de inn i utforskende samtaler i hverdagen. Vi skal synliggjøre mangfold og ulikhet, og sørge for at barnas identitetsutforskning blir støttet. Barna skal støttes i å utvikle kritisk tenkning, og tilrettelegge for et godt samspill, dialog, lek og utforskning. Barnehagen skal tilrettelegge for en positiv selvforståelse, og støtte barna i deres engasjement og deltagelse i felleskapet.

BARN OG BARNDOM, HUMOR, LATTER OG GLEDE

Barnehagen skal møte barna med tillitt og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Barndommen er en livsfase med egenverdi på lik linje med alle andre faser i menneskets livsløp, og tiden barna tilbringer i barnehagen er viktig. Et av barndommens særpreg er samspill i lek, der initiativ, fantasi og engasjement vil kunne finne sted. Barn skal få undre seg og stille spørsmål, søke opplevelser og gjøre erfaringer på egne læringsarenaer. Barnehagen skal gi rom for barns ulike perspektiver og opplevelsesverdener. Barn påvirker sine omgivelser gjennom aktiviteter og væremåter. Hvordan barn opplever møte med andre, vil påvirke barns oppfatning av seg selv. Personalet må møte barn på en måte som formidler respekt og aksept, tillitt og tiltro. Synet på barn og barndom vil ha konsekvenser for hvordan personalet forstår barns medvirkning. Å forstå barns uttrykk er av stor betydning. Vi ønsker å skape et miljø preget av lek, glede, latter, humor og gode sosiale relasjoner. Et omsorgs- og opplæringsmiljø der alle har venner. Vi vil støtte og ta hensyn til hvert enkelt barn, samtidig som vi ivaretar hensynet til fellesskapet. Hvert barn skal få mulighet til aktiv deltakelse i fellesskap med jevnaldrende. Her står venner og vennskap sentralt. Vi ser på barn som kompetente, og sosiale aktører i eget liv. Barn har mye å bidra med, og de vet mye om det å ha venner, og om vennskap. Barn er ulike, noen har mange venner, andre ikke fullt så mange. Vår oppgave er også å forebygge mobbing og utestenging.

Barns medvirkning

Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet. Prinsippet om barns rett til medvirkning er slått fast i barnehagelovens formålsbestemmelse og utdypet i barnehagelovens § 5. FNs barnekonvensjon vektlegger at barn har rett til å si sin mening i alt som vedrører det, og barns meninger skal tillegges vekt. Barnehagen må ta utgangspunkt i barns egne uttrykksmåter. Personalet må lytte og prøve å tolke deres kroppsspråk og være observante i forhold til deres handlinger, estetiske uttrykk og også etter hvert deres verbale språk. Barn må støttes til å leve seg inn i andres situasjoner og til å ta hensyn til hverandre. Barn må erfare tydelige og ansvarsfulle voksne som tar hensyn til hele gruppen.

[Dato]

Å gi barn medvirkning i barnehagen er ikke det samme som at barn får bestemme fritt og gjøre som de vil. Medvirkning handler om at hvert barn blir sett, hørt og forstått, og får virke sammen i et fellesskap av andre barn og voksne. Barns engasjement, tanker og ideer skal bli møtt med respekt. Vi ønsker å bidra til at barn blir trygge, har tro på seg selv og andre. Barn skal lære å respektere at vi alle er forskjellige. For å gi barn medvirkning, må de bli sett og hørt i det daglige. Barn skal få delta i barnehagens hverdagsaktiviteter, som bord-dekking, rydding og renhold. Barns medvirkning må gjennomsyre det daglige arbeidet i barnehagen. Lek og aktiviteter barna setter pris på må få stor plass. Barna skal få medvirke både i planlegging og vurdering. Dette mener vi å få til gjennom samtaler med barna både i forkant, underveis og i etterkant av aktiviteter. Vi voksne må være tilstede hvor barna er, lytte og observere aktivt. I forhold til de yngste barna, som enda ikke kan uttrykke så mye gjennom tale, er det viktig at vi benytter observasjon, og ut i fra det tolker deres meninger og intensjoner. Skal vi ta barns rett til medvirkning på alvor, betyr det at vi ikke kan lage fastlåste planer. Planer må være veiledende, og gi rom for endringer underveis, og senere evalueres. Barna skal få være delaktige i barnehagens planlegging, gjennomføring og evaluering av barnehagens innhold. Slik vil barna oppleve medansvar og medinnflytelse i sin egen hverdag i barnehagehverdagen.

Mål

- Hvert barn skal oppleve et omsorg - lærings – og dannelsesmiljø som er til beste for barnet
- Hvert barn skal oppleve omsorg fra personalet
- Hvert barn skal gis mulighet til å gi og ta imot omsorg fra andre barn
- Hvert barn skal oppleve trygghet i barnehagen
- Hvert barn skal opparbeide/videreutvikle tro på seg selv
- Hvert barn skal gis reell medvirkning
- Hvert barn skal føle at deres bidrag er viktig
- Hvert barn skal kjenne at de er en del av et fellesskap
- Hvert barn skal ha minst en god venn i barnehagen.

- Ingen barn skal oppleve å bli systematisk utestengt eller mobbet
- Barn skal lære å respektere hverandres forskjellighet
- Leken skal ha stor plass
- Videreutvikle barns sosiale kompetanse
- Barnets beste kommer først

**Barnehageloven;
Barnets beste kommer først**

MOBBELOV

Fra 1. januar 2021 trådte det i kraft en ny lov mot mobbing i barnehagen:

§ 41. Nulltoleranse og forebyggende arbeid

Barnehagen skal ikke godta krenkelse som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser.

[Dato]

Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et godt og trygt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.

I tillegg innføres det aktivitetsplikt for de som jobber i barnehage. Det vil si at alle som jobber i barnehagen har plikt til å sørge for at alle barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø. Som ansatt, skal man ved mistanke eller kjennskap til at et barn ikke har et godt barnehagemiljø, varsle ifra til styrer. Barnehagen skal snarest undersøke fattet mistanke, og gjøre tiltak. Dette gjelder også hvis foreldre opplever det samme. Barnehagen skal så lage en skriftlig plan på dette, som skal inneholde:

- Hvilke problemer tiltakene skal løse
- Hvilke tiltak barnehagen har planlagt
- Når tiltakene skal gjennomføres
- Hvem som skal gjennomføre tiltakene
- Når tiltakene skal evalueres

Barnehagen har fått mobbelov, og derfor er foreldrenes rolle svært viktig i arbeidet mot forebygging av mobbing i barnehagen. Foreldrene bør involveres i arbeidet, slik at de kan bidra med å forebygge, avdekke og stoppe mobbing som forekommer i barnehagen. Det er viktig at ansatte og foreldre står sammen for å stoppe mobbing, har god kommunikasjon og det må varsles dersom det oppstår mistanke om mobbing. Foreldrene bør bidra til et godt miljø i barnehagen, blant annet ved å hilse på andre foreldre og barn, snakke positivt om barnehagen, hverandre og de andre barna.

Fagområder

Ifølge Rammeplan for barnehagen (2017) skal fagområdene barnehagen aktivt jobber opp mot, bidra til å fremme trivsel, helse og allsidig utvikling. Barnehagens verdigrunnlag og formål skal sørge for arbeid med fagområdene, samt sørge for at barns medvirkning blir ivaretatt. Barnehagen skal tilby barn et miljø preget av glede, humor, kreativitet og omtanke

[Dato]

for fellesskapet. Barnehagen skal gi barn grunnleggende kunnskap på sentrale og aktuelle områder. Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskaper og ferdigheter.

Alle fagområdene må sees i sammenheng med hverandre, og ha en sammenheng med omsorg, lek og læring. For å lette barnehagens planlegging av et variert og allsidig pedagogisk tilbud, er barnehagens innhold i rammeplanen inndelt i sju fagområder som er sentrale for opplevelse, utforskning og læring. Fagområdene er i stor grad de samme som barn senere møter i skolen. Gode opplevelser, erfaringer og læring innenfor disse områdene i barnehagen vil kunne gi barn et positivt forhold til fagene og motivasjon for å lære mer. De sju fagområdene er:

Kommunikasjon, språk og tekst

Gjennom dette fagområdet skal barnehagen bidra til at barna får utforske og utvikle sin språkforståelse og språkkompetanse. I barnehagen skal barna få mulighet til å erfare et mangfold av kommunikasjonsformer, samt få erfare ulike typer formidlingsformer (Rammeplan, 2017).

Mål	Innhold	Metode
- Barna skal gjennom språk lære å uttrykke følelser, ønsker og erfaringer. - Barna skal lære å løse konflikter og skape gode relasjoner i lek og i samhold med andre - Barna skal oppleve å få et positivt bilde til tekst og bilde - Barna skal bli kjent med bøker, sanger og bilder - Barna skal gjennom	- Fremme tillit mellom barn og mellom barn og voksne, slik at de føler det er trygt å aktivt bruke språket sitt i hverdagen - Tilrettelegge for gode opplevelser, og sørge for å skape tid og rom for bruk av språket i hverdagsaktiviteter - Hjelp barna å bruke språket sitt, slik at de kan finne konstruktive løsninger i konflikter, og skape gode relasjoner	- Daglige samtaler mellom barn, og mellom barn og voksne - Gi tid og rom for lek, der de voksne er deltakende og tilgjengelige - Samtaler, sang, eventyr og fortelling i samlingsstund - Tekstskaping - Leke med tall og bokstaver

språket lære å gi positive tilbakemeldinger og lære å lytte til andre - Barna skal lytte til lyder og rytme, og bli fortrolig med symboler som tallsiffer og bokstaver	- Barna skal få møte symboler som bokstaver og siffer i daglige sammenhenger. - Barna skal oppleve støtte i deres initiativ til å telle, sortere, lese, skrive	
---	---	--

Kropp, bevegelse, mat og helse

Gjennom arbeid med dette fagområdet, skal barnehagen sørge for at barn får oppleve bevegelsesglede, matglede, sosialt velvære og fysisk og psykisk helse. Barnehagen skal sørge for at barna får leve, lære og skape med kroppen som utgangspunkt (Rammeplan, 2017).

Mål	Innhold	Metode
- Barna skal utvikle forståelse og respekt for egen og andres kropp, og at alle er forskjellige - Barna skal gjennom kroppslig mestring få en positiv selvoppfatning - Barna skal videreutvikle	- Organisere barnehagehverdagen med en veksling mellom perioder med ro, aktivitet, måltider og lek - Bidra til at barna tilegner seg gode vaner, holdninger og kunnskaper om kost,	- Følge opp barns lekeinitiativ og bidra til lek der barn er fysisk aktive og opplever glede gjennom mestring og fellesskap - Turer og gode turopplevelser - Et sunt og variert kosthold,

[Dato]

kroppsbeherskelse, grov- og finmotorikk og motorisk følsomhet - Barna skal få gode erfaringer i naturen, i alle årstider og ulike typer vær - Barna skal få utvikle glede ved å bruke naturen som en arena for lek og læring - Barna skal oppleve å få forståelse om hvordan man bruker og tar vare på naturen og miljøet - Barna skal få oppleve å bruke naturen til utforskning, kroppslige utfordringer, undring og mestring - Barna skal få kunnskap om menneskekroppen og betydningen av et godt og sunt kosthold	hygiene og aktivitet og hvile - Skape betingelser for kroppslig lek og aktivitet - Veksle mellom inne- og utendørs aktivitet - Ta vare på barns helse og sikkerhet, kunne utføre førstehjelp - Førstehjelp for barn, gjennom Røde Kors-dukken Henry	deltagelse i «kokkegruppe» - Samtaler om kropp, kosthold og hygiene - La barna delta i rydding og renhold - Internkontrollsystem som tar vare på barns sikkerhet. HMS - Førstehjelpskurs - Brannøvelse
---	---	---

Kunst, kultur og kreativitet

Barnehagen skal sørge for at barna gjennom dette fagområde får estetiske erfaringer, og barna skal støttes i sine kulturelle uttrykk. Barna skal få oppleve kunstneriske uttrykk som gjenspeiler et mangfold, og skal bidra til å stimulere barns nysgjerrighet. Barnehagen tilrettelegge for at barn får videreutvikle sine kreative prosesser og uttrykk (Rammeplan, 2017).

Mål	Innhold	Metode
- Barna skal få ta i bruk sin	-Legge til rette for at barn	-Sørge for at bøker,

[Dato]

fantasi, kreative tenkning og skaperglede - Barna skal få oppleve at kunst, kultur og estetikk bidrar til nærhet og forståelse - Barna skal få utvikle sin kunnskap om virkemidler, teknikk og kunne uttrykke seg estetisk i visuelt språk, musikk, sang, dans og drama - Barna skal få utvikle sin evne til å bearbeide og kommunisere sine inntrykk - Barna skal støttes i å styrke sin kulturelle identitet og sine personlige uttrykk	daglig har tilgang på bøker, utkleddingsutstyr og et variert materiale som tilrettelegger for skapende virksomhet - Motivere barna til å uttrykke seg og gi dem mulighet til å finne sine egne uttrykksformer - Skape rom for voksenstyrte aktiviteter og barnestyrte aktiviteter for å utøve nye estetiske inntrykks- og uttrykksformer - Barnas ytringsformer skal respekteres	formingsutstyr, utkleddingsklær og musikk er tilgjengelig for barna - Aktivt bruke bøker, sanger, fortellinger og eventyr - Ha samlingsstunder hvor man har høytlesning, sang, musikk og dans - Vi dekorerer barnehagen med produkter barna har laget - Dra på konserter, utstillinger, teater, kino og museum
---	---	--

Natur, miljø og teknologi

Barna skal gjennom dette fagområde bidra til bærekraftig utvikling, samt fremme sin forståelse for naturen og naturressursene. Barnehagen skal bidra til at barna blir glad i naturen og at barna skal få gode naturopplevelser. Barna skal få oppleve naturen som en arena for lek og læring, uansett årstid. Barnehagen skal sørge for at barna blir nysgjerrige på naturvitenskaplige fenomener, oppleve tilhørighet til naturen og oppleve erfaringer ved bruk av teknologi og redskaper (Rammeplan, 2017).

Mål	Innhold	Metode
- Barna skal få oppleve naturen og undringer over naturens mangfold - Barna skal oppleve glede	-Vi tar utgangspunkt i barnas nysgjerrighet, interesser og forutsetninger for å stimulere dem til å	- Vi har turer ute i naturen - Samlingsstund hvor natur, årstider, dyr og planter er et tema

[Dato]

over å ferdes i naturen og få grunnleggende innsikt i natur, miljøvern og samspillet i naturen - Barna skal få kunnskap og erfaringer om dyr og vekster, og deres gjensidige avhengighet og betydning for matproduksjon - Barna skal få undre seg, eksperimentere, systematisere og ha samtaler om fenomener i den fysiske verden - Barna skal få erfaring med gjenbruk av avfall gjennom kildesortering og kompostering	oppleve sine sanser og undre seg over fenomener i naturen - De voksne skal være gode forbilder og vise respekt for naturen - Sørge for at friluftaktiviteter og utelek er inkludert i barnehagens hverdagsliv - La barna få innsikt i produksjon av matvarer - Barna deltar i sortering av avfall og kompostering av matavfall – Grønt flagg	- Formingsaktiviteter med naturmaterialer - Samtaler med barna knyttet til respekt for naturen, miljøvern og naturens samspill - Deltagelse i «Ruskenaksjonen» - Grønt flagg - Deltagelse i matlaging, vi har «kokkegrupper» - Grønt flagg - Barna er med på kildesortering og kompostering
--	---	--

Antall, rom og form

I dette fagområdet handler det om å oppdage og utforske strukturer som hjelper barna til å forstå sammenhenger i naturen, samfunnet og universet. Barnehagen skal sørge for at barna kan utforske og oppdage matematikk i dagligliv, i teknologi, natur, knust og kultur ved å være kreative og skapende. Fagområde omfatter undersøkende arbeid med sammenligning, sortering, plassering, orientering, visualisering, former, tall og mønster (Rammeplan, 2017).

Mål	Innhold	Metode
- Barna skal få oppleve glede ved å utforske og leke med tall og former	- Vi skal være lyttende og oppmerksomme i forhold til den matematikken barna uttrykker gjennom lek,	- Barna får delta i baking og matlaging, hvor man bruker vekt og mål «Kokkegruppe», Grønt flagg

[Dato]

- Barna skal få tilegne seg gode og anvendbare matematiske begreper - Barna skal få erfare, utforske og leke med former og mønster - Barna skal få erfare ulike størrelser, former og mål gjennom å sortere og sammenligne	- samtaler og hverdagsaktiviteter - Være bevisst på vår egen begrepsbruk om matematiske fenomener - Styrke barns nysgjerrighet, matematikkglede og lyst til å utforske matematiske sammenhenger - Legge til rette for at barna i lek og hverdagsaktiviteter får erfaringer med mål, måleenheter og måleredskaper - Barna må få fundere og undre seg rundt begreper som avstander, vekt, volum og tid	- Barna hjelper til å dekke bord til måltid, hvor de kan bruke telling - Vi leter etter former, som sirkler, trekanter og firkanter i miljøet rundt oss - Sorterer og teller eksempelvis leker og blyanter - Skriver tall sammen med barna
--	---	---

Etikk, religion og filosofi

Barnehagen skal gjennom dette fagområde sørge for at barna får kjennskap til fortellinger, tradisjoner og verdier i ulike religioner og livssyn. Barnehagen skal sørge for interesse for samfunnets mangfold og sørge for at barn får forståelse for andre menneskers levesett. Barna skal lære at det er ulikheter i et fellesskap (Rammeplan, 2017).

Mål	Innhold	Metode
- Barna skal tilegne seg samfunnets grunnleggende normer og verdier - Barna skal utvikle	- Vi skal være bevisst på vårt yrkesetiske ansvar for praktisering av barnehagens verdigrunnlag	- Ha gode samtaler i barnehagehverdagen - Være gode forbilder for barna

[Dato]

toleranse og interesse for hverandre og respekt for hverandre - Barna skal få erfare at grunnleggende spørsmål er vesentlige, ved at det er anledning og ro til undring og tenkning - Barna skal få innsikt i kristne grunnverdier, høytider og tradisjoner - Barna skal få bli kjent med religion, etikk og filosofi som en del av kultur og samfunn	- Være bevisst på våre roller som forbilder, og opptre slik at barna får støtte i egen identitet og respekt for hverandre - Møte barnas tro, spørsmål og undring - Skape rom for undring, opplevelser, samtaler og ettertanke - Hjelp barn i konfliktsituasjoner til å finne konstruktive løsninger - La den kristne kulturarven komme til uttrykk gjennom blant annet høytidsmarkeringer	- Formidle og markere jul, fastelavn, påske og pinse - Ha besøk av kateket i forbindelse med jul og påske - Delta i adventsgudstjeneste - Støtte og hjelpe barn i konfliktsituasjoner
--	---	--

Nærmiljø og samfunn

I dette fagområde er barns medvirkning og barns deltagelse i et demokratisk samfunn viktig. Gjennom utforskning og opplevelser skal barnehagen sørge for at barna blir kjent med eget nærmiljø og samfunn. Gjennom lek og ulike aktiviteter skal barna få erfaring med å lytte, forhandle og diskutere, få begynnende kjennskap til menneskerettighetene (Rammeplan, 2017).

Mål	Innhold	Metode
-Barna skal få utvikle tillit til egen deltakelse i fellesskapet - Barna skal få erfare at alle	- Følge demokratiske prinsipper i det daglige arbeidet - Jobbe for at alle barn får	- Alle barna skal oppleve medvirkning, gjennom samtaler og observasjon - Være demokratisk, og

mennesker, uansett alder og forutsetninger inngår og bidrar til barnehagens fellesskap - Barna skal bli kjent med og delta i samfunnet gjennom opplevelser og erfaringer i nærmiljøet - Barna skal få oppleve likestilling - Barna skal utvikle forståelse for ulike tradisjoner og levesett - Barn skal få kjennskap til det norske samfunn, blant annet nasjonaldagen	erfare at de er verdifulle og viktige for fellesskapet - Jobbe for at barna erfarer at deres handlinger kan påvirke situasjoner for dem selv og for andre - Gi barna kunnskap om barn i andre land - Arbeide for likestilling - Sørge for at barna utvikler forståelse for kulturelle likheter og ulikheter - Jobbe for et inkluderende miljø som motvirker mobbing og rasisme	sørge for at alle er inkludert - La barna delta i dagligdagse gjøremål, som borddekking, rydding og vasking, deltagelse og medvirkning i matlaging - Forebygge mobbing gjennom samtaler, litteratur og tilstedeværelse - Erfaringer fra nærmiljøet gjennom turer til skøytebanen, fotballbanen, biblioteket, Heimdal sentrum, skolen og marka på Løvåsen - Delta på 17. mai tog - Ha ulike tema i barnehagen som er knyttet til nærmiljø og samfunn
---	---	--

Progresjonsplan

Ifølge Rammeplan for barnehager (2017), og som beskrevet i didaktisk plan ovenfor skal barnehagen jobbe opp mot 7 fagområder. Når man jobber opp mot ulike temaer og aktiviteter jobbes det som regel med flere av disse fagområdene samtidig. For å kvalitetssikre at barna får de erfaringene og opplevelsene fra alle fagområdene, skal vi i barnehagen sørge for at barna opplever progresjon i arbeidet med fagområdene. I progresjonsplanen som presenteres, er mål og aktivitetene delt inn etter alder, slik at vi kan se hvordan aktivitetene utvikles etter hvert som barna blir eldre. Oppdelingene er ikke absolutt, men må sees i sammenheng med barnas modenhet og erfaringer.

[Dato]

Fagområde 1

Kommunikasjon, språk og tekst

Mål	
▪ Sørge for et godt språkmiljø ▪ Barna skal oppleve å mestre ulike kommunikasjonsformer ▪ Oppleve et godt og variert språkmiljø i barnehagen	
Progresjon	
1 og 2 år	
Hva	Hvordan
- Lære enkle sanger med og uten bevegelse - Bli kjent med billedbøker og pekebøker - Få kjennskap til enkle rim og regler - Lære å kommunisere i lek med andre barn - Utvikle evne til samspill med andre barn - Lære å sette ord på følelser og behov	- Vi leser billedbøker og synge sanger sammen med barna - Vi bruker sanger, rim, regler og bevegelser aktivt både i samlinger og daglige aktiviteter - Vi benytter oss av bilder og konkretiseringsmateriell i samtaler med barna - Vi har barnets navn på plassen i garderoben - Tilrettelegge for samtaler mellom barn og voksen, og mellom barn.
3 og 4 år	
Hva	Hvordan
- Fortsette arbeidet med å sette ord på følelser, også i konfliktsituasjoner	- Tilrettelegge for at barna kan fortelle

[Dato]

- Lære turtaging og lytting, eksempelvis i samlingsstund - Tilrettelegge for utvikling av god rollelek - Fortsette arbeidet med språkutviklingen - Arbeide med tall og ord	- Vi leser spennende og lærerike bøker - Benytte lydbøker - Lek og lær; lotto, rim og dikt - Oppmuntre barna til å fortelle
5 og 6 år	
Hva	Hvordan
- Trene på å lytte til det andre har å fortelle - Trene på å si sine meninger og lytte til andre sine meninger - Bli kjent med bokstaver og alfabetet - Lære å skrive sitt eget navn - Videreutvikle kunnskap om turtaking - Jobbe med læring og hukommelse	- Vi kan benytte tall og bokstaver i barnehagen - Lære håndsopprekning - Inspirere til fantasi og oppfinnsomhet gjennom sanger og historier - Lære barna og skrive sine egne navn, hvis ønskelig - Barna som starter på skolen til høsten, er med i en førskolegruppe i barnehagen

Fagområde 2

Kropp, bevegelse, mat og helse

Mål
▪ Sunt og variert kosthold er en viktig målsetting for barnehagen ▪ Sørge for gode rutiner rundt hygiene og håndvask ▪ Benytte barnehagen og nærområdet til fysisk aktivitet ▪ Tilrettelegge for utvikling av finmotorikk, grovmotorikk og balanse
Progresjon
1 og 2 år

[Dato]

Hva	Hvordan
- Bli bevisst kroppens motorikk og lære å bruke kroppen - Utforske barnehagen innendørs og utendørs - Oppleve mestring gjennom å bruke kroppen - Begynne utviklingen av finmotorikk - Fokus på kosthold, lære å spise og drikke på egen hånd - Lære håndvask og utvikle vaner for god hygiene - Trene på å kle av og på seg selv	- Begynne med små turer i og rundt barnehagen - La barna bli kjent med enkle lekeapparater - Introdusere barna for enkle puslespill - Synge og leke som en metode for å lære om kroppen/kroppsdelene - hjelpe til med håndvask - hjelpe til med av og påkledning - La barna få spise og drikke på egen hånd - La barna velge pålegg og smøre maten selv - Barna skal få tid og rom til trening på av- og påkledning
3 og 4 år	
Hva	Hvordan
- Fortsette arbeidet med å utvikle motoriske ferdigheter og balanse - Lære om egen kropp og lære å bli glad i kroppen sin, lære at alle er ulike - Begynnende forståelse for hvilke muligheter og begrensninger kroppen har - Øve på å «sitte i ro», ved samlingsstund og ved måltid - Videre utvikling av grovmotorikken - Videreutvikling av finmotorikken - Lære god hygiene	- Barna går selv på lengre turer - Sykle, ake, klatre, løpe og hoppe både i barnehagen og på tur - Barna får balansere, klatre, hinke, hoppe og være i bevegelse slik at de lærer kroppen sin å kjenne - Snakke med barna om hvordan kroppen fungerer - Tegne, male, perle og øve på å klippe, generelt være aktiv i ulike formingsaktiviteter - La barna være selvstendige mht. av- og

[Dato]

	påkledning - Lære barna gode hygienerutiner, som håndvask, før og etter måltid, etter toalettbesøk, samt ved behov - Barna tar del i forberedelser til måltid
5 og 6 år	
Hva	Hvordan
- Videreføre motoriske ferdigheter, øve på utholdenhet - Trene på å utfordre egne grenser - Bedre kontroll på finmotorikken - Oppfordre barna til å være selvhjulpne ved toalettbesøk - Økt kunnskap om kroppens funksjon	- De største barna kan bli med på noen lengre turer - Klipping, liming, perling og veving - Lære om kosthold og matens betydning for kroppen - Ha samtaler med barna om egen kropp og dens funksjon, f.eks. som et tema i barnehagen

Fagområde 3

Fagområde Kunst, kultur og kreativitet

Mål	
▪ Barnehagen skal sørge for at det er tilrettelagt for kreativ lek og aktiviteter ▪ Barna skal introduseres for ulike typer formingsmaterialer og få erfaring med dette ▪ Barna skal få erfaring med musikk, dans, drama og teater	
Progresjon	
1 og 2 år	
Hva	Hvordan

[Dato]

- Introdusere barna for enkle formingsmaterieller - Musikk, dans, sang og bevegelse	- Barna maler, tegner og former ting vi har til utstilling, evt tar med hjem - Vi synger sanger og hører musikk - Barna skal oppleve bevegelsesglede - Enkle instrumenter og sanger med enkle bevegelser
3 og 4 år	
Hva	Hvordan
- Bli kjent med navn på farger - Innføre flere typer formingsmateriell - Ulike musikkopplevelser, musikk fra ulike kulturer - Eventyr - Gi rom for at kreativiteten kan inspirere til rollelek	- Barna har tilgang på tegning, maling og liming - Barna kan utforske mer på formingsstoff, som stoff, ulike typer papir og perler - Vi synger og hører på musikk - Vi leser og snakker om eventyr - Har utkledningstøy tilgjengelig, bidragsyter til rollelek
5 og 6 år	
Hva	Hvordan
- Kunne flere farger - Kunne lytte til musikk og melodier, synge - Bruke drama og eventyr, gjerne i rollelek - Avansert rollelek	- Barna skal få utfordre seg selv med klipping, maling og liming, lage byggematerialer - Introdusere flere sanger og høre på musikk, gjerne på andre språk og fra andre kulturer - Oppfordre barna til å være synlig og synge i gruppa - Barna får formingsmateriell som krever mer nøyaktighet

[Dato]

	- Utkledning, med tanke på roller - Dramatisering av eventyr eller bøker
--	---

Fagområde 4

Natur, miljø og teknologi

Mål	
▪ Barna skal oppleve gode turopplevelser, samt glede og undring over naturen mangfold ▪ Få grunnleggende innsikt i naturen ▪ Erfaring med hvordan teknologi kan brukes i barnehagehverdagen	
Progresjon	
1 og 2 år	
Hva	Hvordan
- Få varierte opplevelser utendørs - Gode naturopplevelser - Få bruke sansene sine - Undre seg	- Være ute hver dag, i ulike typer vær - Bli med på turer utenfor barnehagens område - Voksne må være gode rollemodeller ute i naturen - Sørge for at barnas nysgjerrighet og interesser er i fokus - Bruke naturen som en arena for lek, undring og utforskning - Få kjennskap til norske dyr som er rundt oss - Bruke bilder, sanger og pekebøker aktivt
3 og 4 år	

[Dato]

Hva	Hvordan
- Legge til rette for varierte opplevelser utendørs - Dyrking og innhøsting i barnehagen - Bli bevisst på årstidene og hvordan naturen endrer seg - Eksperimentere med naturfenomener - Praktisere miljøvern på tur - Kildesortering	- Gå på turer - Oppmuntre til å være med på dyrking og innhøsting - Tilrettelegge for barnas undring og nysgjerrighet i temaer som f.eks. dyr, natur og mangfold - Utforske ulike typer for naturfenomener, f.eks. vann til is, flyte og synke - Vi plukker med oss søppelet vårt på tur - Barna lærer og deltar på kildesortering - Lære om hvilke tekniske funksjoner har vi rundt oss
5 og 6 år	
Hva	Hvordan
- Oppleve glede i naturen - Naturfenomener - Naturens mangfold - Gjenbruk	- Tilrettelegge for gode naturopplevelser og mestring på tur - Få kunnskap om blomster, dyr og kryp - Få kunnskap om hvordan ting i naturen henger sammen - Oppfordre til gjenbruk av ting i barnehagen

Fagområde 5

Antall, rom og form

Mål

[Dato]

▪ Barna skal få mulighet til å utforske og leke med tall, former og mønster ▪ Utvikle barnas matematiske kompetanse gjennom lek og hverdagsaktiviteter	
Progresjon	
1 og 2 år	
Hva	Hvordan
- Enkle begreper - Introdusere tallremse - Enkel sortering	- Kunnskap om enkle begreper som stor og liten - Telle sammen med barna og lære tallremsen 1-2-3 - La barna sortere og sammenligne leker - Sørge for at barna har et variert lekemateriell, med ulike former, farger, mønster og størrelser - Lese fortellinger og synge sanger/rim som inneholder enkle matematiske begreper
3 og 4 år	
Hva	Hvordan
- Videreutvikle forståelse for matematiske begreper - Kjenne igjen tallene opp til ti - Kjennskap til ukedagene, månedene og de ulike årstidene - Matematikk i dagliglivet	- Samlinger og samtaler om dager, måneder og årstidene - Bruke sanger som teller opp til ti - Bidra til leker som inneholder matematikk, eksempelvis leker som inneholder butikk eller penger - Bruke bøker, spill, musikk og utstyr som inspirerer til matematisk tenkning
5 og 6 år	
Hva	Hvordan

[Dato]

- Kunnskap om tidsbegreper: i går, i dag, i morgen - Navn på ukedager og måneder - Tallremse opp til 20 - Gjenkjenne geometriske figurer - Kjenne igjen symboler på terning - Forstå sammenheng mellom tall og mengde	- Spille spill - Oppgaver på «førskole» - Gjenkjenne og finne geometriske figurer i barnehagen og på tur, eksempelvis sirkel, firkant og trekant - Lære matematiske begreper som lik/ulik, flere/færre, kort/lang og lett/tung - Måle og veie ved matlaging - Øve på enkle matematiske stykker, eksempelvis gjennom lek og spill
--	---

Fagområde 6

Etikk, religion og filosofi

Mål	
▪ Oppleve respekt og bli kjent med egen kultur og religion ▪ Tilegne seg grunnleggende verdier og kjennskap til tradisjoner og høytider ▪ Oppleve støtte som inspirerer til undring og gode samtaler om grunnleggende spørsmål ▪ Anerkjennende voksne som sørger for at barna får medvirke i sin egen utvikling og kjennskap til egen identitet	
Progresjon	
1 og 2 år	
Hva	Hvordan
- Markere høytid på et enkelt nivå - Anerkjennelse og støtte fra voksne - Gi omsorg og ta barna på alvor - Være gode rollemodeller	- Bruke sansene og oppleve høytiden - Synge sanger sammen - Bidra til å utvikle barnas interesse og respekt for hverandre - Undre og filosofere sammen over de små tingene i hverdagen

[Dato]

3 og 4 år	
Hva	Hvordan
- Videreutvikle ferdigheter fra de foregående stadier - Undre seg sammen - Få erfaring i å dele med andre - Få erfaring med å ta egne valg - Lære seg å prate om følelser: glad, lei seg, sint og redd - Utvikle evne til å vise omsorg, og gjenkjenne hva de rundt seg føler	- Gi barna kjennskap til og markere merkedager, høytider og tradisjoner i den kristne kulturarven, samt andre religioner - Undre seg og filosofere over hendelser og ulike erfaringer barna opplever - Øve på å lytte til hverandre - Prøve å ordne opp i konflikter, man hjelper barna til å skape gode situasjoner i konflikter hvis nødvendig - Ta vare på legesituasjoner hvor barna er i gode relasjoner med hverandre - Gi rom for undring og filosofi - Voksne skal være gode rollemodeller, utvikle gode relasjoner og vise respekt for hverandre - Utvikle kunnskap om at vi er forskjellige og at det er sunt og bra for fellesskapet
5 og 6 år	
Hva	Hvordan
- Få refleksjoner om hvem man er og hvordan man ønsker å være - Reflektere og lære å kjenne sin egen identitet - Formidle fortellinger og undre oss over etiske, religiøse og livsynsmessige spørsmål sammen med barna	- Sørge for at det er tid og rom for undring, filosofering over grunnleggende spørsmål - Tilrettelegge for gode samtaler mellom barn, og mellom barn og voksne - Åpne og interesserte voksne som er nysgjerrige og vil undre seg sammen med barna

[Dato]

--	--

Fagområde 7

Nærmiljø og samfunn

Mål	
- Bli kjent med samfunnet gjennom opplevelser og erfaringer man gjør seg i samfunnet og nærmiljøet - Oppleve likestilling - Barna skal få oppleve at de er viktige for fellesskapet i barnehagen - Barna skal oppleve å bli respektert og få møtt sine behov - Få erfaringer med demokratiske avgjørelser og viktigheten av likhet og rettferdighet	
Progresjon	
1 og 2 år	
Hva	Hvordan
- Oppleve trygghet i barnehagen, blant voksne og andre barn - Bli kjent i og rundt barnehagen - Oppleve å være en del av fellesskapet - Erfare å ta hensyn til hverandre - Nasjonaldagen, 17. mai - Samefolkets dag, 6. februar	- Personalet skal være trygge og omsorgsfulle voksne og gi omsorg på barns premisser - Gi barna kjennskap til nærmiljøet gjennom første- og andrehåndserfaringer - Bidra til at barna får en opplevelse av fellesskapet i barnehagen - Gi barna like muligheter - Barna får høre nasjonalsangen, tegne/fargelegge flagget - Snakke om tradisjoner rundt 17. mai
3 og 4 år	
Hva	Hvordan

[Dato]

- Utvide kunnskapen om nærmiljøet - Lære å ta hensyn til hverandre - Lære å uttrykke sin mening - Nasjonaldagen, 17. mai - Samefolkets dag, 6. februar	- Bidra til at barna blir kjent med eget nærmiljø og samfunnet - Sørge for at barna medvirker gjennom å diskutere og lytte for å uttrykke sin mening - Lære fargene i flaggene - Være med i samlinger hvor vi hører sanger og synger nasjonalsangen - Deltar på samlinger hvor vi lærer om samefolkets dag
5 og 6 år	
Hva	Hvordan
- Barna skal erfare at de er en del av et demokratisk samfunn - Utvikle forståelse for tradisjoner og skikker - Barnekonvensjonen - Nasjonaldagen, 17. mai - Samefolkets dag, 6. februar	- La barna få innsikt i et kulturelt mangfold - Bidra til at barna får begynnende kunnskap om menneskerettighetene - Få erfaring med at alle mennesker, uansett kjønn, alder og forutsetninger bidrar til fellesskapet i barnehagen - Utvikle forståelse for kulturelt mangfold, og ulike levevis

Planlegging, dokumentasjon og vurdering

Planlegging

Vi planlegger hverdagen i barnehagen får å bli gode på det vi gjør. Våre planer danner grunnlaget for det pedagogiske arbeidet i barnehagen, og sikrer at vi tilrettelegger for en god barnehage, hvor barns utvikling og læring er sentralt.

Vi bruker personalmøter, planleggingsdager og daglige samtaler til fortløpende planlegging

[Dato]

og evaluering. Vi ønsker å sørge for barns medvirkning ved å la planleggingen påvirkes av barnas interesser, innspill, observasjoner og samtaler.

Dokumentasjon

Pedagogisk dokumentasjon handler om å være lydhør. Det er viktig å dokumentere og reflektere over barnas prosesser. Viten om personalets arbeid og barns virksomhet i barnehagen er viktig som grunnlag for barnehagens utvikling. Barnehagens dokumentasjon gir foreldre, lokalmiljø og kommunen som barnehagemyndighet informasjon og innsyn i arbeidet vi gjør. Vi som personal får mulighet til å evaluere og reflektere over eget arbeid.

Vi vil dokumentere arbeidet gjennom utstillinger av barnas produkter og utsagn, bilder og informasjon i årsplan, månedsplaner og hjemmesiden vår. Vi bruker også informasjonstavle i garderoben som er tilgjengelig for barn og foreldre.

Evaluering

Vi observerer og evaluerer vårt arbeid fortløpende gjennom hele året. Barns erfaringer og synspunkter skal inngå i evalueringsarbeidet. Vurdering danner grunnlag for videre planlegging. Vårt vurderingsarbeid vil foregå fortløpende, med en oppsummering hver måned. I vurderingsgrunnlaget vil både barnas og personalets synspunkter inngå. Barnas synspunkter og erfaringer vil være en viktig del av vårt evalueringsarbeid. Vi vil gjennom daglige samtaler og observasjoner av barna vurdere det arbeidet vi gjør. Spesielt overfor de yngste barna, som ikke kan uttrykke så mye gjennom språk, vil observasjon av hva vi mener de har hatt glede av, og vist engasjement i være viktig. Vurderingsarbeidet vil også kunne komme til syne i månedsplaner. Det vil også bli gjort evaluering og refleksjoner på personalmøter og planleggingsdager.

Samarbeid

Foreldre

Våre viktigste samarbeidspartnere er foreldrene. Barnehagelovens formålsparagraf sier at arbeidet i barnehagen skal foregå i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem. Ved å ha et godt samarbeid med foreldre, gir vi barna de beste forutsetningene for en helhetlig utvikling, samt god trivsel. Vi ønsker at foreldre føler seg sett og hørt, og at foreldrene blir tatt på alvor. I samarbeid og nær forståelse med foreldre skal vi ivareta barnas behov for omsorg og lek, og

[Dato]

fremme læring og dannning som grunnlag for allsidig utvikling. For å sikre samarbeidet med barnas hjem, skal hver barnehage ha et foreldreråd og et samarbeidsutvalg. Betegnelsen hjemmet betyr her både foreldre og eventuelt andre foresatte. Det er foreldrene som har hovedansvaret for barns oppdragelse og dannning. Foreldresamarbeidet består i daglig kontakt, foreldresamtaler – og møter, dugnad, arbeid i de ulike komiteene og ulike arrangement.

Det daglige samarbeidet med foreldre og hjemmet, må bygge på kommunikasjon, tillit og åpenhet. Her er det kontakten ved levering og henting av barn, som den daglige kontakten. Her må både foreldre og barnehage utveksle informasjon og opplysninger om barnet, som er relevant for barnets trivsel.

Grunnskolen

Barnehagen skal, i samarbeid med skolen, legge til rette for barns overgang fra barnehage til skole. Skolen arrangerer og innkaller til førskolesamlinger på våren. I barnehagen har vi egne aktiviteter og samlinger det siste halvåret før skolestart. Ingen skolestartere i år..

Helsestasjon

Helsestasjonen kan være en samarbeidspart for å tilrettelegge tilbudet til barn med særskilte behov. Helsestasjonen bidrar med råd og veiledning knyttet til legemiddelhåndtering og i forhold til smittevern.

Barne- og familietjenesten

Barne- og familietjenesten kan gi råd, veiledning og støtte til både foreldre og oss ansatte i barnehagen. Dersom barnehagen ønsker samarbeid om og hjelp til enkeltbarn i barnehagen, må foreldrene ha gitt sitt samtykke til dette. Vi er opptatt av at et barn ikke er vanskelig, men kan ha det vanskelig. Derfor kan støtte fra Barne- og familietjenesten bidra slik at barn som trenger det, kan få best mulig støtte.

Utdanningsinstitusjoner

Barnehagen kan ta imot studenter fra DMMH, høyskole for førskolelærerutdanning, og elever fra grunn – og videregående skole.

Tradisjoner og høytider

Jul: I adventstiden har vi aktiviteter som er tilpasset barnas alder og interesser. Vi baker, lager julepynt, og snakker en del sammen om hvorfor vi feirer jul. Vi har samlingsstund hver dag, hvor vi blant annet leser bøker om jul og synger julesanger. Vi arrangerer også Luciatog.

Samefolkets dag: Vi markerer Samenes nasjonaldag ved å ha en samisk uke. I denne uken lærer vi om samene, leser samiske fortellinger og lager det samiske flagget. Vi lager også samisk mat, Bidos og Gahkko.

Påske: Vi har temaet påske. Vi snakker om hva påske er, leser påskehistorier og har formingsaktiviteter knyttet til påske. Vi legger vekt på at dette er historier og fortellinger som noen tror har skjedd, og noen ikke. Vi fokuserer på formidling, ingen forkynning. Tidligere har det vært påskefrokost, men dette utgår grunnet dagens situasjon.

Karneval: I februar har vi karneval. Vi kler oss ut i kostymer!

Mai: 17. mai tog, under egen fane.

Bursdager: Vi feirer bursdagen til alle i barnehagen, både store og små. Barna får en bursdagskrone, vi synger bursdagssang og spiser noe godt sammen i barnehagen.

Dagsrytme

For at barna skal ha oversikt over dagen er en noenlunde fast dagsrytme viktig. Men en fast dagsrytme må ikke bli til hinder for fleksibilitet og spontanitet. Barna skal kunne påvirke dagen. Dagen bør romme ulike aktiviteter, og gi mulighet for mange og gode opplevelser. Leken skal ha stor plass. Under følger en skisse for hvordan en dag i barnehagen vår kan være:

[Dato]

Kl. 07.30	Barnehagen åpner
Ca. 08.30 – 09.00	Frokost
Ca. 09.00 – 11.15	Lek og aktiviteter
Ca. 11.15 – 11.30	Rydding
Ca. 11.30 – 12.00	Samlingsstund
Ca. 12.00 – 12.45	Måltid
Ca. 12.45 – 13.30	Påkledning for utelek/sovetid for de yngste barna
Ca. 13.30 -	Utelek
Ca. 15.00	Fruktmåltid
Kl. 16.30	Barnehagen stenger

Hvor mye vi er ute, er avhengig av årstider og vær. Sovetiden for de yngste reguleres etter individuelle behov og foreldres ønsker.

Måltider

Alle måltider i barnehagen er smøremåltider. Til alle måltider tilbys grovt eller mellomgrovt brød, variert sunt pålegg og til drikke tilbys melk og vann. I tillegg til brød tilbys også av og til mørkt knekkebrød. Barna har tilgang på vann hele dagen. Barna smører maten selv, eller får hjelp av en voksen hvis ønskelig. Barna hjelper til med å dekke bord, og alle rydder egen tallerken, kopp og kniv etter endt måltid. Vi har «Kokkegruppe» der barna deltar i matlaging en dag i uka/annenhver uke. Barna har med matpakke hjemmefra til alle turdager.

[Dato]

Renhold

Barn liker å delta og føle seg betydningsfulle. Dette gjelder også rydding og renhold. Vi har derfor kjøpt inn mopper og vaskeutstyr tilpasset barn. Barna deltar etter ønske. Vaskeutstyret er fra Norwex, og består av moppskaff av mikrofiberkluter. Vi vasker kjemikaliefritt, altså med kun vann.

Bærekraftig utvikling

I Sandbakken barnehage ønsker vi at barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Derfor skal vi fremme gode holdninger og skape verdier som bidrar til et mer bærekraftig samfunn. Barnehagen mottok i juni 2012 **Grønt flagg** (Egen miljøhandlingsplan). Derfor jobber vi i barnehagen med:

- Bruke naturen på en bærekraftig måte, og lære om sporløs ferdsel
- Bruke nærmiljøet vårt aktivt til turer
- Sørge for at barna får gode naturopplevelser, og sørge for at barn opplever glede over både dyrene og naturen
- Lære barna om resirkulering og gjenbruk i barnehagen
- Sortering av avfall og kompostering

Med fokus på miljøet rundt oss deltar vi også i miljøaksjonen «Rusken», hvor vi deltar i årets ryddeaksjon, og bidrar til at barna blir miljøbevisste, samt at vi får et renere nærmiljø. Vi minsker også bruken av kjemikalier i barnehagen, gjennom i større grad å gå bort fra å bruke vaskemidler.

I barnehagen sørger vi for at barna får et variert og godt kosthold. Vi har **kokkegruppe** hver tirsdag, hvor vi lager varmmat sammen med barna.

Tusenvis av barn spiser flere måltider i barnehagen hver dag, så derfor er barnehagen en viktig arena for barns kosthold. Derfor er vi en **5 – om – dagen – barnehage**. Det innebærer at vi har fokus på frukt og grønt i det daglige kostholdet vårt. 5 – om – dagen – barnehage er et konsept hvor barnehagen blir inspirert til hvordan man kan sørge for at frukt og grønt blir et fokus i kostholdet i barnehagen.

Sikkerhet og brannvern

Ansattes årlige gjennomgang av internkontroll (HMS-perm). Brannvernuke og årlig brannøvelse for både barn og personalet. Medlemskap i Norsk Luftambulanses «Helikopterbarna». Førstehjelpskurs for ansatte. Røde Kors – førstehjelpsdukke Henry.

Solvennbarnehage

Sandbakken barnehage er en Solvenn. Det betyr at vi følger Kreftforeningens oppfordringer i henhold til soling, solkrem og bruk av skyggeplasser. Vi sørger for å ha gode rutiner på plass, så utetiden i barnehagen kan nytes på best mulig måte.

Barn i andre land

«**Alle barn har rett til å blomstre**». Barn hjelper barn, barn i andre land. Hvordan kan vi hjelpe barn som ikke har det så godt som oss? I barnehagen har vi derfor har årlig en «Solsikkeaksjon», til støtte for SOS-barnebyer. Vi har en «Solsikkeaksjon» utendørs i barnehagen, med salg av ulike produkter som barna selv har laget. Inntektene fra vår Solsikkeaksjon går da til vårt fadderbarn Grace Pauline, som vi hjelper og følger opp.

Vi deltar også i FORUT – aksjonen. «Barn hjelper barn». Vi lærer om barn i andre land, som trenger vår hjelp.

Ordensbarn

Hver uke har vi ordensbarn. Dette går på rundgang, slik at barna bytter på å være ordensbarn. Oppgavene består av å dekke bord og rydde etter måltid. Barna bidrar også før og etter samlingsstund, samt at de velger sang i samlingsstund og bordsang før måltid. Ellers kan barna få oppgaver etter ønske.

Bursdager

Både barnas og personalets fødselsdager feires i barnehagen. Vi feirer med fødselsdagssanger, fødselsdagskrone og noe godt å spise. Foreldre står fritt til å ta med kake, is, frukt el.lign. til feiringen dersom de ønsker. Informasjon om barnas fødselsdag er skrevet inn i kalenderen.

[Dato]

Turer

Vi ønsker å være mye ute, og dra på en del turer. Vår målsetting er en tur/utflukt i uka. Oftest drar vi på planlagte turer med beskjed på forhånd. Vi ønsker også å kunne ta spontane turer, dette også med tanke på barns rett til medvirkning. Det er derfor ønskelig at barna er i barnehagen innen kl. 10.00, og at det gis beskjed dersom noen kommer senere en dag. Det er også viktig at barna har nok klær og utstyr i barnehagen til å kunne gjennomføre en spontan tur. Til planlagte turer må barna alltid ha med matpakke og drikke i egen sekk. Til spontane turer ordner vi selvfølgelig med mat og drikke. Fast turdag hver torsdag.

Samlingsstund

I samlingsstund tar vi opp aktuelle tema, vi leser bøker, synger og forteller, gjerne knyttet opp mot ulike temaer vi har i barnehagen. Vi har samlinger både i hel gruppe, og delt i henhold til alder.

I samlingsstunder har vi noen generelle mål vi jobber med:

- Lære å lytte til hverandre
- Lære å fortelle for hverandre
- Lære å vente på tur

Planleggingsdager og feriestengning

Barnehagen har sommerstengt tre uker om sommeren. Barnehagens sommerferiestenging legges innenfor fellesferien. Barnehagen holder stengt julaften, romjula og nyttårsaften. Vi har også stengt i påska (altså mandag til onsdag før skjærtorsdag). Personalet har i barnehagen 5 planleggingsdager i løpet av året. Da er barnehagen stengt. I år faller disse dagene på:

- Fredag 29. januar
- Fredag 18. juni

- Fredag 13. august
- Torsdag 14. oktober
- Fredag 15. oktober

KALENDER 2021-2022

	Tema/innhold	Aktiviteter og turer	Fødsels- og høytidsdager	Foreldrearrangement og planleggingsdager
August 2021	☐ Bli kjent ☐ Grønt flagg: arter		☐ 25. august: Kasparas 4 år 🐱	☐ Planleggingsdag fredag. 14
September 2021	☐ Høst, naturendringer ☐ Bær, frukt, korn og grønnsaker ☐ Brannvern og sikkerhet ☐ Grønt flagg: naturmaterialer	☐ Innhøsting av grønnsaker ☐ Matlaging ☐ Ruskenaksjonen, plukker søppel på tur ☐ Brannvernuke, sikkerhetsuke ☐ Bruker brannbamsen Bjørnis aktivt i våre samlingsstunder. Dukkene Eldar og Vanja hjelper oss innen dette temaet	☐ 23. september: Jens 4 år 🐱 ☐ 26. september: Lena 1 år 🐱	☐ Foreldremøte
Oktober 2021	☐ Høstendringer, trær og blomster, fugler og dyr ☐ SOS – barnebyer, bli kjent med vårt	☐ Plukking av høstblader, benyttes i formingsaktiviteter ☐ Solsikkeaksjon ☐ Bjørnis er med		☐ Foreldresamtaler, uke 40, 42 og 43 ☐ Planleggingsdag, torsdag 14. og fredag 15. oktober

[Dato]

	fadderbarn ☐ Venner og vennskap, forebygging av mobbing ☐ Grønt flagg: fra sommer til høst	barna hjem		
November 2021	☐ Livsmestring og helse ☐ Venner, vennskap og følelser ☐ Krenkende adferd og mobbing ☐ Grønt flagg: dyr og vinter			
Desember 2021	☐ Juletradisjoner ☐ Vårt mål er formidling, ikke forkynning ☐ Grønt flagg: fokus på gjenbruk	☐ Bli kjent med julens tradisjoner og sikker, samt bli kjent med det kristne innholdet ☐ Luciafest ☐ Vi lager julepynt og har ulike formingsaktiviteter ☐ Vi baker ulike typer julebakst ☐ Nissefest?	☐ 15. desember: Håkon 4 år 🐱	
Januar 2022	☐ Grønt flagg arbeid	☐ Kokkegruppe hver tirsdag	☐ 13. januar: Ingrid Oline 4 år	☐ Planleggingsdag fredag 29. januar

[Dato]

	▣ Videreføring av tema venner og vennskap, forebygge mobbing		 ▣ 14. januar: Akshey 2 år 	
Februar 2022	▣ Samenes nasjonaldag 6. februar ▣ Karneval ▣ Grønt flagg – arbeid ▣ Fastelavn markeres ▣ FORUT – aksjonen påbegynnes	▣ Markerer nasjonaldagen til samene ved å ha en samisk uke. Vi lærer om samene, samiske fortellinger, samisk mat og lager det samiske flagget ▣ Vi kler oss ut til karneval ▣ Vi lærer om barn i andre land, hvordan kan vi bidra.		
Mars 2022	▣ FORUT – aksjon avsluttes ▣ Grønt flagg arbeid		▣ 17. mars: Isak 2 år ▣ 21. mars: Sivert 5 år 	
April 2022	▣ Livsmestring og helse ▣ Fortsetter arbeid med vennskap, mobbing og følelser	▣ Lære oss sette ord på hvordan vi føler oss i ulike situasjoner, hva er følelser? ▣ Fokuserer på hva er en venn	▣ 5. april: Markus 5 år ▣ 2. april: Amund 4 år 	
Mai 2022	▣ 17. mai ▣ Vår, snart sommer. Hvilke	▣ Vi lager norske flagg ▣ Vi raker, koster og	▣ 30. mai: Isra 5 år 	

[Dato]

	forandringer opplever vi?	gjør det fint ute i barnehagen vår		
Juni 2022	▢ Følelser, hvordan føler man det i ulike situasjoner? Knyttet opp mot satsningsområdet livsmestring og helse ▢ Hvordan møter vi barnas følelser	▢ Avslutningstur for skolestartere ▢ Sommerfest? ▢ Bruke bøker, bildekort og spill, tilpasset barnas alder og modenhet	▢ 19. juni: Sander 3 år 🐼	▢ Planleggingsdag fredag 18. juni
Juli 2022			▢ 2. juli: Lukas 3 år 🐼 ▢ 20. juli: Andreas 3 år 🐼 ▢ 30. juli: Linnea 3 år 🐼	

Et barn

Et barn som kritiseres, lærer seg å fordømme.

Et barn som blir slått, lærer selv og sloss.

Et barn som hånes, blir skamfull og engstelig.

Et barn som utsettes for ironi, får dårlig samvittighet.

Men et barn som får oppmuntring, lærer seg omtanke for andre.

Et barn som møter toleranse, lærer seg tålmodighet.

Et barn som får ros, lærer seg å sette pris på andre.

Et barn som opplever rent spill, lærer seg rettferdighet.

Et barn som føler vennskap, lærer seg vennlighet.

[Dato]

Et barn som får kjenne trygghet, lærer seg tillit.
Et barn som opplever omsorg og ømhet, lærer seg hva kjærlighet er.

Jeg er unik

Jeg er unik

Siden tidenes morgen har det aldri eksistert noen som meg.

Ingen har mine øyne, nese, hender eller stemme.

Ingen har min håndskrift.

Gjennom hele evigheten kommer aldri noen til å se ut, tenke eller snakke eller gjøre det
samme som meg.

Jeg er meg, har egen verdi og trenger ikke kopiere andre.

Jeg er unik!

MAUREN

Liten?

Jeg?

Langt ifra

Jeg er akkurat stor nok.

Fyller meg selv helt på langs og på tvers fra øverst til nederst.

Er du større enn deg selv kanskje?

10 FORELDREVETTREGLER

[Dato]

1. La barnet protestere uten å føle deg avvist.
2. Vent ikke at barnet alltid skal være blid og glad.
3. Gi ikke etter for barnet bare for å unngå bråk.
4. La barnet føle at det er viktig.
5. Vær sannferdig overfor barnet.
6. Hold avtaler med barnet.
7. Skrem ikke barnet.
8. Le med og ikke av barnet.
9. Husk å rose barnet ditt.
10. Husk at du er et forbilde for barnet ditt.

Oversikt over styringsdokumenter

Årsplanen på sees i sammenheng med de andre styringsdokumentene som barnehagen jobber ut ifra. Dette er blant annet:

- Lov om barnehager og forskrifter (<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>)
- Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (<https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2017-04-24-487>)
- Månedspaner og årsplan
- Progresjonsplan for fagområder iht barns alder
- Handlingsplan mot mobbing